

Zbirka odločb sodne prakse

SKLEP SODIŠČA (sedmi senat)

z dne 7. septembra 2017*

„Predhodno odločanje – Člen 47(2) Listine Evropske unije o temeljnih pravicah – Izvajanje prava Unije – Zadostna navezna okoliščina – Neobstoj – Nepristojnost Sodišča“

V združenih zadevah C-177/17 in C-178/17,

katerih predmet sta predloga za sprejetje predhodne odločbe na podlagi člena 267 PDEU, ki ju je vložilo Tribunale amministrativo regionale per il Piemonte (deželno upravno sodišče za Piemont, Italija) z odločbama z dne 11. januarja 2017, ki sta na Sodišče prispeli 5. aprila 2017, v postopkih

Demarchi Gino Sas (C-177/17),

Graziano Garavaldi (C-178/17)

proti

Ministero della Giustizia,

SODIŠČE (sedmi senat),

v sestavi A. Prechal, predsednica senata, sodnica, A. Rosas (poročevalec) in E. Jarašiūnas, sodnika,

generalni pravobranilec: M. Campos Sánchez-Bordona,

sodni tajnik: A. Calot Escobar,

na podlagi sklepa, sprejetega po opredelitvi generalnega pravobranilca, da bo v zadevi odločeno z obrazloženim sklepom na podlagi člena 53(2) Poslovnika Sodišča,

sprejema naslednji

Sklep

- 1 Predloga za sprejetje predhodne odločbe se nanašata na razlago člena 47(2) Listine Evropske unije o temeljnih pravicah (v nadaljevanju: Listina) v povezavi s členi 67, 81 in 82 PDEU.
- 2 Ta predloga sta bila vložena v okviru sporov med družbo Demarchi Gino Sas in Grazianom Garavaldijem ter Ministero della Giustizia (ministrstvo za pravosodje, Italija) v zvezi s plačilom zneskov, ki jih zadnjenavedeno dolguje iz naslova pravične odškodnine zaradi predolgega trajanja sodnih postopkov.

* Jezik postopka: italijanščina.

Italijansko pravo

- 3 Iz predložitvenih odločb izhaja, da Legge n. 89 – Previsione di equa riparazione in caso di violazione del termine ragionevole del processo e modifica dell'articolo 375 del codice di procedura civile (zakon št. 89 o pravici do pravične odškodnine v primeru kršitve razumnega trajanja sodnega postopka in o spremembi člena 375 zakonika o civilnem postopku) z dne 24. marca 2001 (GURI št. 78 z dne 3. aprila 2001, v nadaljevanju: zakon št. 89/2001) določa, da se stranki, ki ji je bila zaradi nerazumnega trajanja postopka povzročena premoženjska ali nepremoženjska škoda, prizna pravica do „pravične odškodnine“ pod pogoji in v obsegu, ki so določeni v tem zakonu.
- 4 Člen 3 navedenega zakona določa, da se odškodninski zahtevek vloži pri predsedniku Corte d'Appello (višje sodišče, Italija), v okrožju katerega ima sedež sodišče prve stopnje, pred katerim je potekal postopek, ki se obravnava kot predolg.
- 5 Legge n. 208 – Disposizioni per la formazione del bilancio annuale e pluriennale dello Stato (zakon št. 208 o določbah za vzpostavitev letnega in večletnega proračuna države) z dne 28. decembra 2015 (redni dodatek h GURI št. 302 z dne 30. decembra 2015) je spremenil zakon št. 89/2001. Natančneje, v zakon je bil vstavljen člen 5e, ki določa:

„1. Da bi upnik prejel zneske, plačane v skladu s tem zakonom, organu, ki je dolžnik, predloži izjavo, [...] ki potrjuje, da ni prejel zneskov iz navedenega naslova, izvedbo sodnih postopkov za navedeno terjatev, višino zneskov, ki jih mora navedeni organ še plačati, vnaprej izbrani način izterjave v skladu z odstavkom 9 tega člena ter potrebno dokumentacijo v skladu z uredbami iz odstavka 3.

2. Izjava iz odstavka 1 velja pol leta in jo je treba obnoviti na zahtevo javnega organa.

3. Z uredbami ministrstva za ekonomijo in finance in ministrstva za pravosodje, ki se izdajo do 30. oktobra 2016, se odobrijo vzorci izjave iz odstavka 1 in določi, katero dokumentacijo je treba predložiti organu, ki je dolžnik, v skladu z navedenim odstavkom 1. Organi na svojih uradnih spletnih mestih objavijo podrobna navodila iz prejšnjega stavka.

4. Če izjava ali dokumentacija iz prejšnjih odstavkov ni predložena, ni popolna ali ni predložena pravilno, ni mogoče izdati plačilnega naloga.

5. Organ izvede plačilo v šestih mesecih od datuma popolne izpolnitve obveznosti, določenih v prejšnjih odstavkih. Rok iz prejšnjega odstavka ne začne teči, če izjava ali dokumentacija iz prejšnjih odstavkov ni predložena, ni popolna ali ni predložena pravilno.

[...]

7. Pred iztekom roka iz odstavka 5 upniki ne morejo izvesti prisilne izvršbe, vročiti poziva za plačilo niti vložiti tožbe za izvršitev ukrepa.

[...]“

Spora o glavni stvari in vprašanje za predhodno odločanje

- 6 Družba Demarchi Gino Sas in G. Garavaldi sta bila kot upnika udeležena v dveh ločenih stečajnih postopkih, ki sta potekala pred Tribunale di Genova (sodišče v Genovi, Italija) in Tribunale di La Spezia (sodišče v La Spezii, Italija).

- 7 Navedena postopka sta trajala predolgo, zato sta tožeči stranki iz postopka v glavni stvari pri Corte d'appello di Torino (višje sodišče v Torinu, Italija) vložili tožbo, v kateri sta na podlagi zakona št. 89/2001 predlagali izplačilo odškodnine za škodo, ki sta jo utrpeli.
- 8 Corte d'appello di Torino (višje sodišče v Torinu) je tožečima strankama iz postopka v glavni stvari priznalo pravico do pravične odškodnine zaradi predolgega trajanja sodnih postopkov, v katerih sta bili udeleženi, in ministrstvu za pravosodje naložilo plačilo zneskov, ki ju je določilo.
- 9 Tožeči stranki iz postopka v glavni stvari sta zaman čakali, da jima bo zadevna uprava na svojo pobudo plačala navedena zneska, zato sta pri Tribunale amministrativo regionale per il Piemonte (deželno upravno sodišče za Piemont, Italija) vložili tožbo na podlagi člena 112 in naslednjih Decreto legislativo n. 104 – Codice del processo amministrativo (zakonska uredba št. 104 o zakoniku o upravnem postopku) z dne 2. julija 2010 (redni dodatek h GURI št. 156 z dne 7. julija 2010), da bi pri upravnem sodišču dosegli izpolnitev obveznosti javnega organa, ugotovljenih s pravnomočno sodbo.
- 10 Iz predložitvenih odločb izhaja, da tožeči stranki iz postopka v glavni stvari, ki sta tožbi vložili po začetku veljavnosti člena 5e zakona št. 89/2001, nista prej izpolnili obveznosti iz odstavka 1 tega člena, zato bi moralo predložitveno sodišče že samo iz tega razloga njuni tožbi razglasiti za nedopustni.
- 11 To sodišče namreč navaja, da je treba člen 5e zakona št. 89/2001 razlagati tako, da upnik, ki mu je bila priznana pravična odškodnina, ne more predlagati začetka kakršnega koli sodnega postopka za izterjavo te odškodnine, če prej ni izpolnil vseh formalnih zahtev iz odstavka 1 tega člena in če od izpolnitve teh formalnih zahtev ni preteklo vsaj šest mesecev.
- 12 Navedeno sodišče v zvezi s tem navaja, da zadevna določba po eni strani upniku, ki mu je bila priznana pravična odškodnina, nalaga vrsto obveznosti – med njimi zlasti obveznost priprave izjave s kompleksno vsebino – ki so nujni pogoj za doseg plačila določene odškodnine, po drugi strani pa precej podaljšuje rok, v katerem mora država izdati plačilni nalog.
- 13 Nazadnje predložitveno sodišče še trdi, da je s členom 5e zakona št. 89/2001 upnik prikrajšan za možnost nadaljnjega uveljavljanja pravične odškodnine za škodo, ki bi jo lahko utrpel zaradi zapoznelega plačila dolgovane odškodnine.
- 14 Zato se to sodišče sprašuje, ali se s členom 5e zakona št. 89/2001 kršijo pravice, določene s členom 47(2) Listine v povezavi s členi 67, 81 in 82 PDEU.
- 15 Tribunale amministrativo regionale per il Piemonte (deželno upravno sodišče za Piemont) je zato prekinilo odločanje in Sodišču v predhodno odločanje v obeh zadevah v postopku predložilo to vprašanje:

„Ali načelo, v skladu s katerim ima vsakdo pravico, da njegovo zadevo v razumnem roku preuči nepristransko sodišče, in ki je določeno s členom 47(2) [Listine] in členom 6(1) Evropske konvencije o varstvu človekovih pravic, ki je postalo načelo prava Evropske unije s členom 6(3) PEU, v povezavi z načelom, ki izhaja iz člena 67 PDEU, v skladu s katerim Unija vzpostavi skupno območje pravice ob upoštevanju temeljnih pravic, ter z načelom, ki izhaja iz členov 81 in 82 PDEU, v skladu s katerim Unija v civilnih in kazenskih zadevah s čezmejnimi posledicami razvije pravosodno sodelovanje, ki temelji na načelu vzajemnega priznavanja sodnih in zunajsodnih odločb, nasprotujejo nacionalni zakonodaji, kakršna je italijanska, vsebovana v členu 5e zakona št. 89/2001, ki subjektom, ki so v razmerju do italijanske države že priznani kot upniki za vračilo zneskov, dolgovan iz naslova ‚pravične odškodnine‘ zaradi nerazumnega trajanja sodnih postopkov, nalaga, da za prejetje plačila izpolnijo več zahtev in čakajo na iztek roka, določenega v navedenem členu 5e(5) zakona št. 89/2001, ne da bi lahko pred tem predlagali začetek kakršnega koli sodnega postopka izvršbe in ne da bi lahko nato zahtevali povračilo škode, povezane z zapoznelim plačilom, in sicer tudi če je bila ‚pravična

odškodnina' priznana v povezavi z nerazumnim trajanjem civilnega postopka s čezmejnimi posledicami ali pa na področju, ki je v pristojnosti Evropske unije, in/ali na področju, za katero Evropska unija določa vzajemno priznavanje sodnih odločb?"

Pristojnost Sodišča

- 16 Predložitveno sodišče s postavljenim vprašanjem Sodišče v bistvu sprašuje, ali je treba načelo iz člena 47(2) Listine v povezavi s členi 67, 81 in 82 PDEU razlagati tako, da nasprotuje nacionalni zakonodaji, na podlagi katere se od oseb, ki so utrpeli škodo zaradi predolgega trajanja sodnega postopka v zvezi z zadevo, ki spada na področje pravosodnega sodelovanja, zahteva, da opravijo več kompleksnih upravnih postopkov za to, da dosežejo plačilo pravične odškodnine, za katero je bilo državi naloženo, da jim jo mora izplačati, ne da bi lahko medtem predlagale uvedbo sodnega postopka izvršbe in nato zahtevale povračilo škode, povezane z zapoznelim plačilom navedene odškodnine.
- 17 V zvezi s tem je treba opozoriti, da se določbe Listine v skladu s členom 51(1) uporabljajo za države članice, samo ko izvajajo pravo Unije. V členu 6(1) PEU in v členu 51(2) Listine je pojasnjeno, da določbe te listine nikakor ne razširjajo pristojnosti Unije, kot so opredeljene v Pogodbah (glej sklepa z dne 14. aprila 2016, Târşia, C-328/15, neobjavljen, EU:C:2016:273, točka 23 in navedena sodna praksa, in z dne 10. novembra 2016, Pardue, C-321/16, neobjavljen, EU:C:2016:871, točka 18).
- 18 Iz ustaljene sodne prakse Sodišča namreč izhaja, da se temeljne pravice, ki jih zagotavlja pravni red Unije, uporabljajo v vseh položajih, ki jih ureja pravo Unije, ne pa v drugih položajih. S tega vidika je Sodišče že opozorilo, da glede na Listino ne more presoјati nacionalne ureditve, ki ne spada v okvir prava Unije (sodbe z dne 26. februarja 2013, Åkerberg Fransson, C-617/10, EU:C:2013:105, točka 19 in navedena sodna praksa; z dne 6. marca 2014, Siragusa, C-206/13, EU:C:2014:126, točka 21, in z dne 8. decembra 2016, Eurosaneamientos in drugi, C-532/15 in C-538/15, EU:C:2016:932, točka 52).
- 19 Opozoriti je še treba, da pojem „izvajanje prava Unije“ v smislu člena 51 Listine predpostavlja obstoj navezne okoliščine določene stopnje, ki presega sorodnost zadevnih področij ali posredne učinke enega od področij na drugo (sodba z dne 6. oktobra 2016, Paoletti in drugi, C-218/15, EU:C:2016:748, točka 14 in navedena sodna praksa).
- 20 Da bi se ugotovilo, ali se nacionalna ureditev nanaša na izvajanje prava Unije v smislu člena 51 Listine, je treba poleg drugih elementov preveriti, ali je cilj zadevne nacionalne ureditve izvajanje določbe prava Unije, kakšna je narava te ureditve in ali ne sledi ciljem, ki jih pravo Unije ne zajema, tudi če lahko nanj vpliva posredno, ter ali obstaja posebna ureditev prava Unije na tem področju ali taka, ki lahko nanj vpliva (sodbi z dne 6. marca 2014, Siragusa, C-206/13, EU:C:2014:126, točka 25 in navedena sodna praksa, in z dne 10. julija 2014, Julián Hernández in drugi, C-198/13, EU:C:2014:2055, točka 37).
- 21 Sodišče je med drugim sklenilo, da se temeljne pravice Unije v zvezi z nacionalno ureditvijo ne uporabljajo, ker določbe prava Unije na zadevnem področju državam članicam ne nalagajo nikakršne obveznosti v zvezi s položajem v postopku v glavni stvari (sodba z dne 6. marca 2014, Siragusa, C-206/13, EU:C:2014:126, točka 26 in navedena sodna praksa).
- 22 Kot v obravnavani zadevi izhaja iz predložitvene odločbe, se nacionalna določba iz postopka v glavni stvari nanaša na postopek izterjave zneskov, ki jih država dolguje iz naslova pravične odškodnine zaradi predolgega trajanja sodnega postopka, kot je to določeno v členu 5e zakona št. 89/2001.
- 23 Predložitveno sodišče navaja, da zakona št. 89/2001 sicer ni mogoče obravnavati kot ukrep, sprejet na podlagi členov 81 in 82 PDEU oziroma v skladu s posebno uredbo ali direktivo, vendar ta zakon s prizadevanjem za uresničitev cilja obvladovanja trajanja katerega koli sodnega postopka kljub temu

prispeva k dobremu delovanju območja pravice Unije, saj preprečuje, da bi se z nerazumnim trajanjem sodnih postopkov izničila koristnost vzajemnega priznavanja sodnih odločb, na katerem temelji pravosodno sodelovanje v civilnih in kazenskih zadevah.

- 24 To sodišče še poudarja, da sta v zadevah v glavni stvari postopka, v katerih je bilo državi zaradi predolgega trajanja naloženo plačilo odškodnine, stečajna postopka, ki torej spadata na področje, na katerem je Unija že izvajala svojo pristojnost s sprejetjem več aktov, med katerimi je zlasti Uredba (EU) 2015/848 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 20. maja 2015 o postopkih v primeru insolventnosti (UL 2015, L 141, str. 19).
- 25 Vendar je treba ugotoviti, prvič, da z določbami PDEU, ki jih navaja predložitveno sodišče, državam članicam niso naložene posebne obveznosti, kar zadeva izterjavo zneskov, ki jih dolguje država iz naslova pravične odškodnine zaradi predolgega trajanja sodnega postopka, in da pravo Unije v trenutnem stanju ne vsebuje nobenih posebnih predpisov s tega področja.
- 26 Torej je treba ugotoviti, da v obravnavani zadevi ne obstaja noben element, na podlagi katerega bi bilo mogoče šteti, da je namen zakona št. 89/2001, katerega narava je splošna, izvajati katero od določb prava Unije s področja pravosodnega sodelovanja, in da ima ta zakon – tudi če lahko posredno vpliva na delovanje območja svobode v Uniji – drugačne cilje od tistih, ki so vključeni v določbe, navedene v predložitveni odločbi.
- 27 Drugič, iz spisa, predloženega Sodišču, ne izhaja, da bi stečajni postopki iz postopka v glavni stvari spadali na področje uporabe Uredbe št. 2015/848, ki opredeljuje pravni okvir za čezmejne postopke v primeru insolventnosti, in sicer zlasti z ureditvijo vprašanj, povezanih s sodno pristojnostjo, priznavanjem postopkov v primeru insolventnosti in upoštevnostjo zakonodaje.
- 28 Torej ni mogoče na podlagi nobenega elementa šteti, da se spor o glavni stvari nanaša na razlago ali uporabo pravila prava Unije, razen tistega iz Listine. Kadar torej pravni položaj ne spada na področje uporabe prava Unije, Sodišče ni pristojno za njegovo obravnavo, morebiti uveljavljane določbe Listine pa same po sebi ne morejo utemeljevati te pristojnosti (sklep z dne 18. februarja 2016, Rīpanu, C-407/15, neobjavljen, EU:C:2016:167, točka 22 in navedena sodna praksa).
- 29 V teh okoliščinah je treba na podlagi člena 53(2) Poslovnika Sodišča ugotoviti, da to očitno ni pristojno, da bi odgovorilo na vprašanje za predhodno odločanje, ki ga je postavilo Tribunale amministrativo regionale per il Piemonte (deželno upravno sodišče za Piemont).

Stroški

- 30 Ker je ta postopek za stranki v postopku v glavni stvari ena od stopenj v postopku pred predložitvenim sodiščem, to odloči o stroških. Stroški za predložitev stališč Sodišču, ki niso stroški omenjenih strank, se ne povrnejo.

Iz teh razlogov je Sodišče (sedmi senat) sklenilo:

Sodišče Evropske unije očitno ni pristojno, da bi odgovorilo na vprašanje za predhodno odločanje, ki ga je postavilo Tribunale amministrativo regionale per il Piemonte (deželno upravno sodišče za Piemont, Italija) z odločbama z dne 11. januarja 2017.

Podpisi